GŁOS KASZUBSKI

Bezpartyjne pismo poświęcone interesom ludności kaszubskiej

Abonament „Głosu Kaszubskiego" wychodzącego 3 razy tygodn. kosztuje przy odbiorze w administracji lub w agenturach 1.20 zł miesięcznie, 3.60 zł kwartalnie, z odnoszeniem do domu 1.30 zł miesięcznie 3.90 zł kwartalnie, przez pocztę 1.40 zł miesięcznie, 4.20 zł kwartalnie. W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą, wydawnictwo nie odpowiada za niedostarczenie pisma a abonenci nie mają prawa domagać się niedostarczonych numerów

Ogłoszenia kosztują 25 gr od wiersza petitowego na stronie ogłoszeniowej, wśród tekstu 60 gr, przed tekstem 1 zł. Dla poszukujących pracy 50 proc. zniżki. Przy częstszem powtarzaniu ogłoszenia odpowiedni rabat. Dla członków spółdzielni osobny rabat. Przy konkursach i dochodzeniach sądowych wszelkie rabaty upadają. Przy telefonicznem nadawaniu ogłoszeń nie przyjmujemy odpowiedzialności za ewentualne błędy.

Redaktor Naczelny: **Andrzej Szklarski**

Redaktor Odpow.: **Bronisław Chrzan**

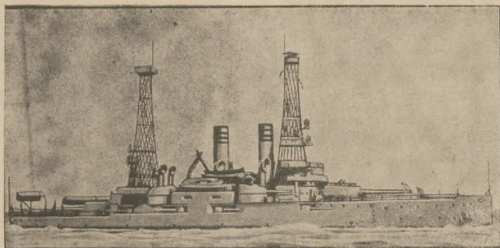
REDAKCJA: w Kościerzynie — Rynek 12 — Telefon nr. 77

Drukiem i nakładem „Głosu Kaszubskiego" w Kościerzynie
Właściciel i wydawca: Stefan Stachowski

ADMINISTRACJA: w Kościerzynie — Rynek 12 — Telefon nr. 77

Rok I. | Kościerzyna, czwartek dnia 4 grudnia 1930 r. | **Nr. 50**

Grecja zmniejsza swą wojenną flotę

Na mocy układu między Grecją a Turcją, wycofała Grecja dwa bojowe statki „Kilk“ i „Lemnos“ z użycia. Statki te zakupiła Grecja w r. 1914 od Ameryki.

Prezes W. Sławek już rozpoczął tworzenie nowego gabinetu

Dziś o godzinie 10 rano prezes klubu B. B., świeżo desygnowany na premjera. pos. Walery Sławek udał się do gmachu prezydjum Rady ministrów. Jak słychać, pos. W. Sławek rozpoczął już dziś szereg rozmów z osobami, które ewentualnie wejdą w skład nowego gabinetu.

Wynika z tego, że rekonstrukcja gabinetu może być poważna i daleko idąca.

16 Polaków pobito na Śląsku niemieckim.

Opole, 29 listopada. Jak się Wasz korespondent dowiaduje, dotąd urzędowo stwierdzono, iż na terenie niemieckiego Śląska pobito w ostatnich dniach 16 osób narodowości polskiej. Jest to zemsta niemiecka za klęskę wyborczą na p. Śląsku.

Dymisja gabinetu Marszałka Józefa Piłsudskiego.

Pos. Sławek tworzy nowy rząd.

Oficjalne ustąpienie Marszałka Piłsudskiego ze stanowiska premjera nastąpi w chwili, gdy gabinet p. Sławka zostanie sformowany. Marszałek Piłsudski o powodach swej dymisji. Jedynym powodem jest stan zdrowia i przemęczenie.

PAT. Wczoraj odbyło się pod przewodnictwem p. prezesa Rady Ministrów, Marszałka Piłsudskiego posiedzenie Rady Ministrów w związku z aktualnemi zagadnieniami politycznemi.

Oficjalnie komunikują:

Na poufnej radzie ministrów, która się odbyła wczoraj, p. Marszałek Piłsudski na wstępie wyjaśnił, że będzie zmuszony podać się do dymisji wraz z całym gabinetem. Jedynym powodem, który Go do tego zmusza, jest to, że stan Jego zdrowia i zmęczenie nie pozwala Mu liczyć na to, by mógł pracować tak dużo, jak tego wymaga urząd prezesa Rady Min.

Zaznaczył przytem, że już powiadomił o tem P. Prezydenta i że P. Prezydent wybrał jako premjera p. Walerego Sławka.

P. Marszałek dodał, że zostawi panu Waleremu Sławkowi dosyć czasu na to, by móc formować gabinet. Obecnie więc gabinet poda się do dymysji wtedy, gdy p. Walery Sławek będzie gotów z formowaniem nowego gabinetu.

Z całej Polski

Ostatnie telegramy!

Rozbili mu czaszkę, połamali ręce i nogi.

Wilno, 3. 12. PAT. W jednej ze wsi w pobliżu Domaniewa na pograniczu polsko-sowieckiem chłopi przyłapali na gorącym uczynku kradzieży jakiegoś osobnika. W trakcie szamotania się złodziej wydobył rewolwer i uderzył rękojeścią jednego z nich. Rozwścieczeni chłopi poczęli okładać zatrzymanego kijami, rozbijając mu czaszkę, łamiąc rękę i nogi i dopiero interwencja policji położyła kres samosądowi. Przestępcę w stanie beznadziejnym ulokowano w szpitalu.

Zniżki dla narciarzy.

Dotychczasowe zniżki kolejowe zimowe, przy przejazdach z nartami obowiązują w czasie od 1 grudnia 1930 r. do 30 kwietnia 1931 r.

Napad na kasjera z 80 tysiącami zł.

Katowice, 3. 12. PAT. Na kasjera huty Pokoju Bregułę, który miał przy sobie 80 tys. zł. na wypłatę, urządził napad robotnik Szymczyk, dając do niekilka strzałów, nie raniąc go jednak. Bregule pośpieszył z pomocą strażnik huty, który strzelił na postrach. Szymczyka przytrzymano.

Marszałek Piłsudski zrzekł się mandatów.

Wczoraj w godzinach południowych stało się wiadomem, że p. Marszałek Piłsudski, czołowy kandydat listy nr. 1. wybrany posłem i senatorem z listy państwowej, nie przyjmie żadnego z mandatów, co zresztą przewidywano już oddawna.

Reforma Kas Chorych

Dekret Prezydenta Rzeczypospolitej

(PAT.) Ministerstwo Pracy i Opieki Społecznej komunikuje, że w tych dniach ukaże się dekret P. Prezydenta Rzeczypospolitej z mocą ustawy, dotyczący organizacji ubezpieczeń społecznych. Celem obniżenia kosztów i usprawnienia administracji Kas Chorych, dekret przewiduje tworzenie kas, obejmujących większe tereny, niż pojedyńcze powiaty, przyczem liczba ubezpieczonych poszczególnej Kasy nie może wynosić mniej, niż 10.000 osób.

Spoliczkowanie posła w angielskim parlamencie

Rząd Mac Donalda uzyskuje większość

Londyn (Tel. wł.). Podczas dyskusji nad wnioskiem partji konserwatywnej o wypowiedzenie rządowi Mac Donalda votum nieufności, jeden z posłów partji robotniczej, podbiegł do konserwatywnego posła Lorda Wintertona, członka najwyższej arystokracji angielskiej i syna księcia, uderzając go w twarz pliką papierów.

Wniosek konserwatystów o votum nieufności dla Mac Donalda odrzucono 299 głosami przeciw 234.

Ameryka przemyciła do Rosji 400 silników lotniczych

Waszyngton. B. dyrektor amerykańsko-rosyjskiego towarzystwa handlowego „Amtorg“, publikuje obecnie w prasie sensacyjne rewelacje. Twierdzi on mianowicie, że amerykański departament wojenny w ostatnich czterech latach dostarczył Unji Sowieckiej 400 silników lotniczych.

Katastrofalny wylew Warty pod Kołem i Koninem

W powiecie kolskim nastąpił kastrofalny wylew Warty. Skutkiem powodzi poszkodowanych zostało 575 osób i 50 gospodarstw we wsiach Lutomirów, Zagaj, Walentynów i Gaj. Z miast najbardziej zagrożone są: Koło i Konin. W Kole woda przerwała tamę koło zamku i zalała ulice Okólną i G. Wieś.

Wykrycie gniazda komunistycznego w Gdyni

Aresztowanie 4 komunistów.

Policja gdyńska wpadła na trop szajki komunistycznej, która wysyłała do poszczególnych osób listy z broszurami komunistycznemi.

Główny działacz na terenie gdyńskim to Boelson Wilhelm, obywatel holenderski, zam. w Sopocie.

Jak śledztwo policyjne wykazało, Boelson trudnił się kolportowaniem broszur od 2 miesięcy i stał w ścisłej łączności z Centralnym Komitetem Wykonawczym Komunistycznej Partji Polskiej — filji w Gdańsku.

W związku z przytrzymaniem głównego działacza w Gdyni udało się tut. policji wyśledzić dalszych członków szajki komunistycznej. Przytrzymano niej. Hoffmanna Jana z Gdańska, Szubrycha Bernarda z Gdyni i Jetkego Antoniego z Cisowej, pow. morski.

Dziewicze wojsko królowej rumuńskiej Heleny. Helena w kole. Rumunki to dziarskie, jurne dziewczątka.

Poświęcenie mostu, który kosztował 2 i pół milj. zł.

Lwów, 3. 12. PAT. Dnia 7 grudnia r. b. w obecności ministra Robót Publicznych inż. Matakiewicza oraz przedstawicieli władz odbędzie się poświęcenie drogowego mostu na Dniestrze w UściecZku. Most wybudowano w okresie 1928-1930 r. Ogólny koszt budowy wynosi $2^1/_2$ miljona złotych.

Aresztowanie szajki fałszerzy znacz. poczt. w Poznaniu

Z Poznania donoszą: Policja wpadła na trop szajki fałszerzy znaczków pocztowych. Całą szajkę aresztowano.

HENRYK SIENKIEWICZ

Za Chlebem

14) Nowelka

Tak robią wszyscy, którzy nie mają za co węgla kupić. Często go tam poszturchali przy tym połowie, ale często nie; czasem trafiło się znaleźć i co do zjedzenia, jakie resztki zepsutego warzywa, wyrzucanego ze statków, a przytem, gdy ot, chodził tak we mgle i szukał, czego nie zgubił, to chwilami zapominał o swej niedoli i o tej tęsknocie, która go najbardziej ze wszystkiego trawiła. Przyszedł wreszcie nad wodę, a że to była pora śniadania, więc nad brzegiem kręciło się tylko kilku małych chłopaków którzy zaczęli wprawdzie zaraz krzyczeć na niego, rzucać czarnem błotem i muszlami, ale nie mogli go obić. Deszczułek różnych kołysało się sporo na wodzie: jedna fala je przynosiła, druga odnosiła na głębię. Wkrótce nałapał ich dosyć.

Chwiały się także kupki jakiejś zieloności na fali; może było w nich i co do zjedzenia, ale jako lżejsze, nie przypływały do brzegu, więc ich nie mógł dostać. Chłopaki rzucali na nie sznury i w ten sposób przyciągali je do siebie; on, że sznura nie miał, więc tylko patrzał chciwie, czekał, aż chłopcy odejdą i przeszukiwał resztki jeszcze raz, zjadając, co mu się zdatne do zjedzenia wydało. O tem, że dziewczyna także nie jadła, nie myślał.

Ale los miał mu się uśmiechnąć. Wracając do domu, spotkał wielki wóz z kartoflami, który w drodze do portu ugrzązł w wyboju i nie mógł się ruszyć. Wawrzon schwycił zaraz za szprychy i zaczął z woźnicą pchać koła. Ciężko było, aż go w krzyżach bolało, ale wreszcie konie szarpnęły, wóz wyskoczył, a że był czubiasto ładowany, wysypało się z niego sporo kartofli i wpadło w błoto. Woźnica ani myślał ich zbierać, podziękował Wawrzonowi za pomoc, krzyknął na konie i pojechał.

Wawrzon rzucił się natychmiast na kartofle, pozbierał je łapczywie drżącemi rękoma, schował w zanadrzu, i zaraz lepsza otucha wstąpiła mu w serce. W głodzie znaleziony kawałek chleba znalezionem szczęściem się wydaje; więc chłop, wracając do domu, mruczał cicho:

— A no, Bogu najwyższemu niech będą dzięki że wejrzał na niedolę naszą. Drzewo jest, dziewczyna ogień rozpali; „gajdoków“ je tyla, że na dwa razy wstrzyma. Pan Bóg jest miłosierny. W izbie zaraz zrobi się raźniej. Dziewczyna też półtora dnia nie jadła, to się uraduje. Pan Bóg jest miłosierny!

Tak rozprawiając, dźwigał jedną ręką deski, drugą badał co chwila, czy kartofle nie wypadają mn z zanadrza. Skarb niosł wielki, więc podnosił oczy z wdzięcznością ku niebu i znowu mruczał:

— Myślałem se: ukradnę — a tu bez kradzenia z wozu spadło. Nie jeliśwa, to będziewa jedli. Pan Bóg je miłosierny! Maryśka zaraz ze słomy wstanie, jak się dowie, że mam gajdoki.

Tymczasem Marysia od czasu jego wyjścia nie ruszała się ze słomy. Bywało, że jak Wawrzon przynosił rano drzewa, to napaliła w piecyku, przyniosła wody, zjadła, co było, a potem całemi godzinami wpatrywała się w ogień. Szukała i ona w swoim czasie roboty. Najęto ją nawet do jednej garkuchni do pomywania garnków i zamiatania, ale że się nie mogli z nią rozmówić, że źle spełniała polecenia, nie rozumiejąc ich, więc ją wypędzili we dwa dni. Potem niczego już nie szukała i nic nie znalazła. Po całych dniach siadywała w domu, bojąc się wyjść na ulicę, bo tam ją zaczepiali Irlandczycy i pijani majtkowie. Przez to próżnowanie była jeszcze nieszczęśliwsza. Tęsknota gryzła ją, jak rdza żelaza. Była nawet nieszczęśliwsza od Wawrzona, gdyż do głodu, do tych wszystkich utrapień jakie znosiła, do tego przekonania, że niema dla nich rady, ani ratunku, ani jutra, do strasznej tęsknoty za Lipińcami dorzucała jeszcze ciężaru myśl o Jaśku koniusze. Ślubował on jej wprawdzie i mówił: „Gdzie ty się obrócisz, i ja się obróce“, ale ona jechała wtedy dziedziczką i panią być, a teraz jakże zmieniło się wszystko!

On był parobkiem dworskim, miał i swoją osiadłość po ojcach, a ona stała się taką biedną, taką głodną, jak mysz w lipinieckim kościele. Czy przyjedzie? a choćby i przyjechał, to przygarnie li ją do piersi?

(Ciąg dalszy nastąpi)

5-cio złotowa moneta rocznicy Powstania Listopadowego.

Minister skarbu Matuszewski zarządził celem upamiętnienia setnej rocznicy Powstania Listopadowego puszczenie w obieg 5-cio złotowych monet srebrnych. Monety te bite będą z datą 1930. Po jednej ich stronie figuruje godło państwowe z napisem „5 złotych 1930", po drugiej zaś stronie umieszczono rysunek wyobrażający sztandar pułkowy z napisem „Honor i Ojczyzna". U dołu widnieje napis: „1830 — 1930. W setną rocznicę Powstania".

Ze świata

Najnowsze telegramy.

Tragiczna śmierć lotniczki.

Hawana, PAT. Wszelkie nadzieje co do możliwości odnalezienia lotniczki australijskiej miss Miller zostały już porzucone. Lotniczka przed odlotem przeczuwała możliwość śmierci, mówiąc: „Coś mi mówi, że utonę".

Pożar na wodnopłatowcu.

Lizbona, 3. 12. PAT. Na pokładzie wodnopłatowca „Do X" wybuchnął pożar.

Burze śnieżne w Hiszpanji.

Madryt, 3. 12. PAT. W całej Hiszpanji szaleją gwałtowne burze śnieżne. Wiele okrętów szuka schronienie w portach.

Strajk 100 tys. górników.

Londyn, 3. 12. PAT. Na skutek uchwały federacji górników szkodzkich, odrzucającej propozycję właścicieli kopalń i proklamującej strajk, 100 tys. górników Szkocji nie przystąpi już do pracy na nocnej zmianie z niedzieli na poniedziałek.

Rozsadzili kasę pocztową i zabrali 80 tys. dolarów.

Nowy Jork, 3. 12. PAT. Do urzędu pocztowego włamali się nieznani dotychczas sprawcy, którzy rozsadzili kasę, zabierając z niej marek poczt. na sumę 16.000 dolarów. 200 dol. gotówką i blankietów przekazów pocztowych wartości 80.000 dolarów.

Za 2 miljony dolarów spalono publicznie transport narkotyków.

Szanghaj, 3. 12. PAT. Transport narkotyków wartości z górą 2 miljonów dolarów meksykańskich, skonfiskowany ostatnio przez władze celne na parowcach włoskich, został publicznie spalony.

Krwawe starcie policji z bandytami.

Szanghaj, 3. 12. PAT. Doszło tu do starcia pomiędzy kilku uzbrojonemi bandytami a policją. Trzech bandytów zabito, policjant brytyjski, policjant chiński i trzech przechodniów odniosło rany, 2 bandytów aresztowano.

Kolbami po głowie i 100 tys. franków.

Liege, 3. 12. PAT. W Edysen dwaj holendrzy po ogłuszeniu kolbami rewolwerowemi kasjera filji jednego z banków roterdamskich: zabrali mu 100 tys. franków i zbiegli.

Straszne mrozy w Ameryce. 50 osób zmarzło.

Nowy Jork, 3. 12. PAT. Zanotowano tu dziś temperaturę 9° niżej zera najniższą w dniu 28 listopada w ciągu lat 30-tu W Stanach Wschodnich zima panuje już w całej pełni. Przeszło 50 osób zmarło z powodu chłodów.

2 pielęgniarki uprowadzili bandyci chińscy.

Pekin, 3. 12. PAT. Dwie pielęgniarki angielskie, w Chinach napadnięte zostały przez bandytów, którzy je uprowadzili w niewolę.

Ekspress zderzył się z pociągiem towarowym.

Walencja, 3. 12. PAT. W pobliżu stacji Carcagente ekspress zderzył się z pociągiem towarowym. Lokomotywa i 2 wagony wykoleiły się. 5 osób odniosło rany.

17 górników zasypanych.

Lutie (Stan Oklahoma), 3. 12. PAT. Wskutek wybuchu w tutejszej kopalni 17 górników zostało zasypanych. 13-tu z nich wydobyto martwych, pozostali odnieśli rany.

Przed rozruchami w Bombaju.

Bombaj (PAT). Donoszą z Kabulu: Zaznacza się tu nowy ruch na rzecz powrotu Amanullaha. Do króla przybyła delegacja miejscowych notablów, którzy zwrócili się doń z prośbą o abdykowanie na rzecz swego poprzednika, a to w celu zapobieżenia ewentualnym rozruchom.

24 państwa na kongresie rolniczym w Rzymie.

Rzym, 28. 11. PAT. Rozpoczął się tu międzynarodowy kongres rzeczoznawców rolniczych. Reprezentowane są 24 państwa, jako przedstawiciele Polski występują radca Mikulski i dr. Jura.

Krwawe starcia uliczne w Berlinie.

Berlin. (PAT). W ciągu wczorajszego dnia dochodziło w Berlinie w kilkunastu wypadkach do starć między komunistami i hitlerowcami na tle politycznem, przyczem kilka osób odniosło rany. 34 osoby policja aresztowała.

Zawalił się mur z 20 osobami.

Madryt. (PAT). W miejscowości Carle zawalił się mur, na na krórym stało okolo 20 osób, obserwujących przybór wód w rzece Magro. Jedna osoba została zabita, kilka odniosło rany, w tem dwie bardzo ciężkie.

18 uczestników krwawych zajść w Toruniu przed Sądem

Toruń, 3. 12. PAT. Wczoraj przed izbą karną Sądu Okręgowego w Toruniu rozpoczęła się rozprawa przeciwko 18-tu uczestnikom krwawych zajść, jakie wydarzyły się tu dnia 14 września rb. w czasie manifestacji Komitetu Obrony Praw i Wolności Ludu. Rozprawa potrwa prawdopodobnie kilka dni.

18 milj. deficyt Gdańska

Gdańsk, 3. 12. PAT. Według oświadczeń, złożonych przez prezydenta Senatu dr. Sahma wobec niemieckiej partji narodowej, deficyt skarbu w. m. Gdańska wynosi 13 — 18 milj. guldenów.

Prezes P. T. R. u Ministra Rolnictwa

Warszawa, 3. 12. PAT. P. minister Rolnictwa Janta-Połczyński przyjął w dniu dzisiejszym p. Esden Tempskiego, prezesa pomorskiej Izby Rolniczej oraz dra Góreckiego z Paryża.

Jak łatwo strwonić wielkie sumy!

Kto tygodniowo trwoni na zbędne wydatki 5 zł. traci 20 zł. miesięcznie a 240 zł. rocznie. Jednakże nietylko ten kapitał zatraca się ale z nim również zysk, jakiby niósł z kasy procentami.

Marnotrawca 5-ciu zł. tygodniowo traci w ciągu 5 lat, licząc 7°/₀, 1.423 zł., za 10 lat 3.450 zł, za 15 lat 6.260 zł, za 20 lat 10.210 zł, a w ciągu 30 lat 23.550 zł.

Jakżeż więc łatwo zmarnować taką sumę za którą możnaby piękny dom postawić!

Składaj wszystką wolną i w domu niepotrzebną gotówkę - w Komunalnej Kasie Oszczędności powiatu kościerskiego w Kościerzynie.

Aforyzmy oszczędnościowe.

Dziwisz się, że po śmierci mała nasza cnota

Ma rosnąć w szczęście przez ciąg wiecznego żywota.

Nie dziwisz się, że jeden grosz w banku złożony

Za kilka wieków może wzrość w miljony.

Adam Mickiewicz

Z Walnego Zebrania Ochotn. Straży Pożarnej w Kościerzynie.

„Gwiazdka" dla dzieci — zabawa dla dorosłych

a syrena dla miasta - były programem zebrania.

. Nadzw. Walne, roczne zebranie Ochotn. Str. Poż. jakie odbyło się w ubiegłą sobotę zagaił Kom. p. Ochota. Po odczytaniu protokółu z ostatn. waln. zebr. z ubiegł. roku przez sekr. p. Lipińskiego - poruszono sprawę urządzenia „gwiazdki" dla dzieci członków Ochotn. Str. Poż. w Kościerzynie. „Gwiazdka" ta odbędzie się 21 grudnia br. o godz. 7-wiecz. w Hotelu Hamburskim. Po zaprzysiężeniu nowych członków przez podanie ręki - nastąpiło poruszenie sprawy odznaczenia członków za 5-cio i 10-cio letnią pracę w Straży. Po uchwaleniu urządzenia zabawy zimowej w karnawale przyszłego roku - wybrano komisję w sprawie opracowania memorjału do Magistratu w sprawie zakupu syreny dla miasta i worka ratunkowego dla Straży

W wolnych głosach i wnioskach omawiano różne sprawy organizacyjne i bolączki Straży. O godz. 10-tej Kom. zamknął zebranie hasłem: „Cześć Straży"

Jak wypadł obchód 100-letniej rocznicy 29 listopada

i wybuch powstania w Kościerzynie

odtworzonego staraniem Komitetu Obchodów Narodowych.

Stolica Kaszub godnie uczciła 100-letnią rocznicę Powstania listopadowego — odtwarzając w ogólnych zarysach wybuch powstania i poświęcając kamień węgielny pod budowę pomnika Niepodległości. Już w sobotę wieczorem pięknie iluminowano miejsce na którem ma stanąć pomnik — a wśród mgły jesiennej i zmroku listopadowego zaczaiła się obok kościoła ewangelickiego grupka powstańców... Czekali hasła! Niebawem na wzgórzu obok dworca wybuchł ogień. Powstańcy rzucili się na "Belweder" (Seminarjum Naucz.) i wśród zgiełku i strzałów zdobyto go. Zaczątek Powstania wypadł świetnie...

Nie długo potem po ulicach miasta ilumin. świeczkami w oknach i rakietami ruszono z orkiestrą na miejsce pomnika, gdzie tymczasem postawiono tablicę z napisem „1830—1930". Obok tablicy stanęła warta... Po capstrzyku odbyła się na sali „Bazaru" uroczysta akademja. Następnego dnia t. j. w niedzielę uformował po nabożeństwie pochód, w którem wzięło udział kilkanaście sztandarów kościerskich i z 3 orkiestrami ruszono znowu na miejsce pomnika Niepodległości. Poświęcenia kamienia węgielnego dokonał ks. wikary Kałduński, poczem piękną mowę okolicznościową wygłosił zastępca starosty p. dr. Wejde — następnie zaś p. starosta Malanowski własnoręcznie wmurował w kamień węgielny metalową puszkę, zawierającą następujący akt pamiątkowy: „Działo się w Kościerzynie, dnia 29 listopada 1930 r. Prezydentem Rzplitej Polskiej jest prof. Ignacy Mościcki, — Prezesem Rady Ministrów Józef Piłsudski I. Marszałek Polski — Wojewodą Pomorskim Wiktor Lamot — Biskupem Chełmińskim Ks. Biskup dr. Okoniewski — Starostą Powiatowym Wacław Malanowski — Proboszczem, Ks. Proboszcz Jan Krysiński — Burmistrzem Miasta p. o. Jakób Jastak.

Aby uczcić Bohaterów Wolności z r. 1830-31 w mieście powiatowem Kościerzynie ukonstytuował się Komitet Obywatelski".

Pod aktem następują podpisy Komitetu, przewodniczącego p. starosty Malanowskiego — członków komitetu — i prezesów wszystkich miejscowych organizacyj.

Po defiladzie, jaka odbyła się na miejscu pośw. kamienia węgielnego ruszono w pochodzie na Rynek gdzie. pochód rozwiązano.

KOŚCIERZYNA

Kalendarzyk.

Czwartek, dnia 4 grudnia Barbary
Wschód słońca 7,54 — zachód 15,46
Piątek dnia 5 grudnia Sabby
Wschód słońca 7,53 — zachód 15,47

Stan pogody.

Najwyższa temperatura w Warszawie wynosiła 9,3 st. najniższa 1,3.

P. p. p. dość pogodnie, rankiem miejscami mglisto lub dżdża. Nocą lekkie przymrozki, w ciągu dnia dość ciepło. Słabe wiatry miejscowe.

Z życia sodalicji gimnazjalnej

W uroczystość Niepokalanego Poczęcia Najświętszej Marji Panny odbędzie się przyjęcie nowo wstępujących członków do Sodalicji Marjańskiej uczniów gimnazjum. Przed południem o godz. 9, odbędzie się uroczyste nabożeństwo w kaplicy gimnazjalnej, podczas którego sodaliści składać będą przyrzeczenia sodalicyjne. Z okazji tej uroczystości odbędzie się wieczorem o godz. 18-tej na sali Hotelu Pomorskiego wieczornica sodalicyjna,która zapowiada się wspaniale z powodu występów doskonałego chóru gimnazjalnego i cieszącej się uznaniem orkiestry gimnazjalnej.

Spółdzielnia budowlana.

W ubiegłą niedzielę odbyło się zebranie tych wszystkich, którym na sercu leży założenie w Kościerzynie spółdzielni budowlanej. Do nowo zakładającej się spółdzielni przystąpili sami robotnicy. W skład prowizorycznego zarządu weszli między innymi p.p. Piechowski i Wróblewski z Kościerzyny.

Pożądanemby było, aby urzędnicy kościerscy również się zorganizowali i stworzyli swoją własną spółdzielnię budowlaną.

Tymczasowy, prowizoryczny zarząd robot. spółdzielni budowlanej ma się zająć dopiero ułożeniem odpowiedniego statutu.

Koncert niedzielny na rynku.

W niedzielę, dnia 7. 12. 1930 roku odbędzie się na rynku w Kościerzynie o godz. 12,45 staraniem Komunalnej Kasy Oszczędności w Kościerzynie radjokoncert i odczyt urządzony specjalnie na

„DZIEŃ OSZCZĘDNOŚCI."

Umieszczone w rynku megafony umożliwią każdemu dokładne wysłuchanie koncertu oraz odczytu.

PROGRAM

1) Koncert.
2) Odczyt (w czasie odczytu krótka przerwa uzupełniona koncertem.)
3) Hymn narodowy i zakończenie oficjalnej części programu.
4) Koncert.
5) Ogłoszenie wyniku konkursu K. K. O. na łamigłówkę, zamieszczoną w numerze 49 „Głosu Kaszubskiego."

W razie niepogody koncert i odczyt odbędzie się dnia następnego, o tej samej porze.

„Pada deszczyk, pada..."

Chociaż coprawda wczoraj wieczorem było dosyć chłodno — deszczyk też nie padał - to jednak jakiemuś młodemu amatorowi czystej wydawało się, że wszędzie mokro... Idąc bowiem ulicą Gdańską, którą kilka razy zmierzył wszerz, śpiewał sobie: „Pada deszczyk, pada... Pewnie mu się zdawało, że to maj. Szczęśliwy... a może?— nie...

Z „Samopomocy" pocztowców.

Na poniedziałkowem zebraniu „Samopomocy" pocztowców kościerskich - omawiano sprawę udzielenie członkom kredytów krótko i długoterminowych z Kasy „Samopomocy".

Kronika Przysp. Wojskowego na Kaszubach.

Staraniem Pow. Komitetu W.F. i P.W Kościerzyna odbędzie się 6 grudnia 1930r. w sali „Bazar" występ znakomitego Marconi - Marczewskiego z Warszawy z uroczą partnerką Haliną Zórawską ulubienicą poznańskiej publiczności.

Bilety wcześniej do nabycia w księgarni Pana Stachowskiego.-

Początek przedstawienia o godz. 20,00.- 50°/₀ dochodu z przedstawienia p. Marconi - Marczewski przeznacza dla Pow. Komitetu W.F. i P.W. Kościerzyna -

Kat. Stow. Młodzieży Żeńskiej.

W piątek dnia 5. grudnia br. odbędzie się lekcja śpiewu o godz. 6½ wieczorem ćwiczenia mandolinistek. W sobotę o godz. 7-mej wieczorem odbędzie się gimnastyka.

Zerazem komunikujemy, że w tymże dniu t.j. 6. bm. odbędzie się o godz. 5-tej popołudniu wspólna spowiedź druhen, zaś w niedzielę odbędzie się wspólna komunja św. o godz. 9½ przedpoł.

Zbiórka druhen o godz. 9-tej przed figurą Królowej Korony Polskiej. Druhny niechaj się stawią w kapelusikach organizacyjnych.

W niedzielę t.j. 7. bm. o godzinie 2-giej popołudniu odbędzie się zebranie plenarne.

Uprasza się o gremjalne i punktualne przybycie.

„Sprawie służ"

Zarząd.

Zebranie Kółka Rolniczego.

Zebranie kółka rolniczego odbędzie się w Grabowie, w czwartek 4 grudnia o godz. 4 popoł. w lokalu p. Fredy.

W sprawie mleczarni z Gdyni przyjedzie 2 referentów. O liczny udział członków i interesentów prosi

zarząd.
Freda, sekretarz.

Walne zgromadzenie Spółki mieszkaniowo budowlanej

odbędzie się w czwartek dnia 4. bm. o godz. 8 (20.) w Bazarze.

Porządek obrad jest następujący:

Przyjęcie statutu i wybór Rady Nadzorczej. Przybycie członków i chętnych jest bardzo pożądane. — Zarząd.

Kat. Stow. Młodzieży Męskiej

Cwiczenia przysposobienia wojskowego dla Kat. Stow. Młodzieży Męskiej nadal odbywać się będą w środę i niedzielę. Prowadzić je będzie p. plutonowy Przybylski oraz druh Słomiński.

W wszelkich sprawach dotyczących towarzystwa należy się zwracać do druha Kowalskiego, który zastępuje chwilowo nieobecnego drh. prezesa.

Zarząd

Roboty w gospodarstwie rolnem i podwórzowem w grudniu.

Po domach należy chronić wszelkie rury wodociągowe przed mrozem, owijać studnie słomą. Gospodynie suszą zbytni owoc, łuszczą mak, fasolę i t. d.

W ogrodzie w łagodne dni można drzewka sadzić, ale pnie przed zimnem okładać mierzwą. — Gospodarze młócą. Kobiety robią paździerze i przędzą. — Bydłu trzeba te.az soczystą dawać paszę, — Kurom i gęsiom daje się ciepłą karmę. — Wiosenne owce doprowadza się do barana, a po zapłodnieniu należy je dobrze karmić. — Około połowy miesiąca rozpoczyna się bicie tuczników. — W piwnicach należy przeglądać owoc, a plamisty zaraz usuwać i suszyć.

Przed zimowem żywieniem bydła

Polecenia godną rzeczą przy żywieniu krów mlecznych jest łagodne przejście z żywienia letniego na zimowe. Kto o tem zapomina, ponosi nieobliczalne straty w gospodarstwie mlecznem.

W celu przyzwyczajenia do żywienia zimowego zaleca się na pewien czas przed żywieniem zimowem zadawanie nie dużych ilości pasz suchych.

Krew jako nawóz

Krew można zużytkować przedewszystkiem jako pokarm dla trzody chlewnej, drobiu, ryb itp. Można ją jednak używać i na nawóz. Świeża krew wołowa zawiera około 80 proc. wody, 3 proc. azotu, 1 proc. popiołu i około 6 procent kwasu fosforowego.

Jak odświeżać masło.

Dzisiaj, kiedy już niezbicie stwierdzone zostało, że niezupełnie świeże masło, nietylko, że nie przynosi żadnej korzyści dla organizmu, ale jest wręcz szkodliwe, dobrze jest przypomnieć stary sposób odświeżania go.

Otóż, aby masło pozbawić przykrego gorzkiego smaku, należy je rozpuścić na wolnym ogniu, w polewanem naczyniu, napełnionem wrzącą wodą. Potem wolno dosypujemy do wody sody aptecznej, dopóki woda się będzie burzyć. Gdy już bańki przestaną uchodzić, należy naczynie odstawić, ostudzić, wodę odlać, poczem poraz drugi napełnić naczynie ukropem.

Nakoniec wymyć masło w zimnej wodzie i wycisnąć w bibule lub w ścierce.

Książka, która waży 3 gramy i zawiera 440 tys. wyrazów.

Za najmniejszą na świecie książkę uchodzi wydrukowany w Glasgów, a Anglji słownik angielsko francuski, posiadający rozmiary zwykłego breloka do zegarka, mimo, iż ma 147 stronic umieszczono w nim 440 tysięcy wyrazów. Waży on mniej, niż 3 i pół grama. Krańcowem przeciwieństwem tego liliputciego słownika jest olbrzymia „Historja wojny domowej w Ameryce", obejmująca 120.000 stron druku w jednym tomie, grubości 9 metrów.

Półmiljonowy banknot angielski.

Najkosztowniejszy banknot, wykonany w 4-rech zaledwie egzemplarzach, wypuszczony został przez Bank Angielski. Wartość nominalna tego banknotu opiewa na 10.000 funtów szterlingów, czyli czterysta kilkadziesiąt tysięcy złotych.

Najłatwiej zaziębić się przy piecu.

Na powietrze, na spacer! Jak wystrzegać się grypy.

Pierwsze przymrozki przyprawiły ludność o masowe zaziębienia. Angina, grypa, influenza stały się gościem nieomal każdego domu, każdej rodziny.

Należy dodać, że te przeziębienia występują w dość złośliwej formie. Towarzyszy im zazwyczaj dość wysoka temperatura.

Jedynym sposobem zabezpieczenia się przeciwko przymusowemu pobytowi w łóżku jest o ile możliwie najdłuższe przebywanie na wolnem powietrzu, zażywanie większego ruchu.

Należy bezwzględnie unikać rozprażania się w zanadto ogrzanem mieszkaniu.

Mieszkań narazie nie należy codziennie ogrzewać, żeby niestwarzać zbyt wielkiej różnicy pomiędzy temperaturą pokojową a zewnętrzną.

Ostatnia wreszcie rada dotyczy ubierania się. Kaloszy, a szczególnie botów używać nie należy. Zastępują je całkowicie wełniane pończochy lub skarpetki i solidny bucik na grubszej podeszwie.

Również szyi nie należy zbytnio otulać i rozprażać. Będzie na to czas w zimie, kiedy przyjdą 20 lub 30 stopniowe mrozy.

Praktyka wykazuje, że najwięcej przeziębiają się ludzie, uczęszczający do kin i do teatrzyków. Otóż jest rzeczą absolutnie niewskazaną pozostawać w zamkniętych i ogrzanych salach kinowych w paltach i botach.

Po zajęciu miejsca palto, szalik i boty należy zdjąć na cały czas seansu. W ten tylko sposób postępując, możemy się ustrzec przeziębienia i jego konsekwencyj.

Hinduska Begul Szah Nawaz, której mowa na konferencji indyjskiej w Londynie o żądaniach nowoczesnych Indyj wywołała wśród zebranych delegatów olbrzymią sensację.

Oszuści kupują 5 zł za 4 zł 50 gr

Pięcio złotówki papierowe

są jeszcze wartościowe

W związku z wycofaniem z obiegu pięciozłotowych biletów skarbow. (rozp. Min. Skarbu z dnia 5 lutego 1929 r., Dz. U. R. P. Nr. 1 poz. 101 i rozp. Min. Skarbu z dnia 10 marca 1930 r. Dz. U. R. P. Nr. 20, poz. 168) pojawili się na prowincji niesumienni agenci, grasujący zwłaszcza po wsiach, którzy rozsiewają wśród ludności kłamliwe wieści, jakoby te bilety stały się bezwartościowe i wyłudzają je po cenie 4 zł. 50 gr. — i taniej za sztukę.

Wobec tego wyjaśnia się, celem ochrony ludności przed niesumiennością tych spekulantów, że:

a) bilety skarbowe z datą 1 maja 1925 r. straciły moc obiegową z dniem 30 czerwca 1929 r., jednak do dnia 30-go czerwca 1931 r. włącznie przyjmowane będą jeszcze jako środek płatniczy wzgl. do wymiany przez Centralną Kasę Państwową, Kasy Skarbowe i wszystkie oddziały Banku Polskiego.

b) bilety skarbowe z datą 25 października 1926 r., straciły moc obiegową z dniem 30 czerwca 1930 r. jednak do dnia 30 czerwca 1932 r. włącznie przyjmowane będą jeszcze jako środek płatniczy wzgl. do wymiany przez powyżej wymienione instytucje.

Komunalna Kasa Oszczędności
powiatu kościerskiego
w Kościerzynie

Hiszpański lotnik major Franco, osadzony w więzieniu za szerzenie idei rewolucyjnych, zdołał zbiec z więzienia w Madrycie i ukrywa się zagranicą.

Straż przy trumnie

Jeszcze jeden testament dziwaka

W stanie Detroit zmarł przed rokiem pewien farmer nazwiskiem Smith.

Połowę swego majątku zapisał on krewnym, ale 5 miljonów dolarów zostawił swej gminie na cele dobroczynne z jednem zastrzeżeniem.

Gmina miała mu wznieść na cmentarzu mauzeolum, którego wnęka niczem nie różniłaby się od wnętrza mieszkania żywych.

W jednym z pokojów owego mieszkania ma stać trumna z jego zwłokami.

Przy trumnie dwu ludzi ma dzień i noc pełnić straż. Służba ma trwać 6 godzin, w ciągu których wartownik może robić co mu się podoba, byleby nie opuszczał pokoju.

Strażnicy mają otrzymywać wynagrodzenie 3.000 dolarów rocznie.

Gdy ogłoszono warunki testamentu zgłosiło się do gminy przeszło 500 kandydatów na niezwykłą posadę wartownika.

Gdańska giełda bydlęca.

z dnia 25. 11. 1930 r.

Ceny w guldenach na 50 kl. żywej wagi

Za woły	I klasy	guldenów	41 — 43
Za woły	II klasy	guldenów	34 — 37
Za buhaje	I klasy	guldenów	38 — 40
Za buhaje	II klasy	guldenów	33 — 36
Za buhaje	III klasy	guldenów	27 — 30
Za jałówki	I klasy	guldenów	41 — 43
Za jałówki	II klasy	guldenów	34 — 37
Za krowy	I klasy	guldenów	35 — 37
Za krowy	II klasy	guldenów	27 — 30
Za krowy	III klasy	guldenów	20 — 22
Za byczki młod.	żarłoki	gulden.	22 — 25
Za cielęta	I klasy	guldenów	— — —
Za cielęta	II klasy	guldenów	68 — 70
Za cielęta	III klasy	guldenów	57 — 60
Za owce	I klasy	guldenów	— — —
Za owce	II klasy	guldenów	37 — 40
Za owce	III klasy	guldenów	50 — 52
Za świnie	I klasy	guldenów	48 — 49
Za świnie	II klasy	guldenów	46 — 47
Za świnie	III klasy	guldenów	54 — 56

101 lat więzienia, kto przetrzyma będzie wolny...

Najdłuższy termin więzienia, jaki zna sądownictwo tureckie, to 101 lat...

Więzień musi odsiedzieć 101 lat, potem będzie wolny, jak ptaszek. A jeśli przez ten czas umrze? No to jego rzecz!...

Maszyna parowa w łupinie orzecha.

Największy barometr na świecie znajdował się do niedawna na wieży kościoła św. Jakuba w Paryżu. Wysokość jego wynosiła 12 metrów i 65 cm. Najmniejszą natomiast maszynę posiada w swych zbiorach muzeum w Chemitz (Saksonja) Wielkość jej równa się wielkości łupiny orzecha laskowego, działa zaś ona z siłą 1/100 HP.

Lustro 80 metrów długie!

Największe na świecie, a jednocześnie najkosztowniejsze lustro posiada hotel nowojorski „Savoy". Zajmuje ono całą ścianę olbrzymiego salonu 80-o metrowej długości.

Licytacja przymusowa.

Dnia 5-go grudnia br. o godz. 11-tej przed poł. sprzedawać będę przy ul. 3-go Maja 13 najwięcej dającemu za gotówkę:

1 zegar stojący, 1 motor elektryczny (5 k.), piłę taśmową, wiertarkę, i tokarkę.

(—) Grochocki
komornik sądowy.

Zgubiłem

w drodze z Więcków do Gdańska w pociągu osob. Książeczkę Wojskową P. K. U. Kościerzyna, Wykaz osobisty i Kartę inwalidzką na nazwisko Maksymiljan Krzyżyński, Pogódki, pow. Kościerzyna.

Ogłoszenie.

Miasto Kościerzyna zamierza w drodze publicznego przetargu oddać zwózkę wszelkich dla rzeźni, elektrowni i szkoły nadchodzących węgli wzgl. koksu.

Ofertę z podaniem ceny za 100 kg. z napisem na kopercie: „Oferta na zwózkę" należy składać wzgl. nadesłać Magistratowi w Kościerzynie do 15 grudnia br. do godziny 12-tej.

Bliższych informacyj udziela Miejski Urząd Budowlany w godzinach przedpołudniowych od 11 — 12 godz.

Magistrat.

Ogłoszenie.

Dnia 2. grudnia b. r. o godz. 15-tej (3). po-poł. odbędzie się publiczne

przedzierżawienie polowania

w oberży p. Januszewskiego w Lipuszu. Warunki dzierżawy polowania leżą do publicznego przeglądu u przewodniczącego.

Januszewski
przewodniczący Spółki Łowieckiej.

Ogłoszenie

Wszystkich bezrobotnych miasta Kościerzyny, którzy nie pobierają ustawowego zasiłku, wzywam do zgłoszenia się w ciągu bieżącego tygodnia u prezesa Z. Z. P. p. Okroja Emila ul. Klasztorna nr. 2. celem zarejestrowania.

(—) Jastak